

Roverhoofdman op Vlieland

INTERVIEW In zijn hart is Yorick Haan, de jonge burgemeester van Vlieland, nog steeds een SP'er, maar met het sektarisme van de partij wil hij niets meer te maken hebben. 'Vlieland is een geweldige plek om af te kicken van zestien jaar partijverslaving.' Door Toine Heijmans Foto's Julius Schrank

De burgemeester rijdt een blauwe mountainbike die olie nodig heeft; het zout en het zand tasten de fietsketting aan. Hij wacht bij de boot. Als de veerboot aankomt op Vlieland haalt het eiland adem: vers volk erin, oud volk eruit, en in die eb en vloed van mensen valt de burgemeester nauwelijks op.

Hij draagt bakkebaarden. Een zwarte spijkerbroek en een zwart jack van de reddingmaatschappij: Yorick Haan had een eilander kunnen zijn, een schipper of een cafébaas. Zo snel heeft hij zich gevoegd in de gemeenschap dat hij zich nu al 'roverhoofdman' voelt van een stel vrijbuiters: 'Vlielanders laten zich niks vertellen'.

Hij is de op een na jongste burgemeester van Nederland (37) in de op een na kleinste gemeente van Nederland (1.150 mensen). Een vreemde wending van het lot heeft hem hier gebracht, anderhalf jaar geleden. Hij kwam met zijn vrouw en drie dochters, en met zijn geschiedenis bij de Socialistische Partij waar hij zestien jaar lang tot de 'gestaalde kaders' hoorde - tot hij ermee brak. Nu noemt hij zijn partij 'een sekte'. 'Het is geloof ik wel tijd om daar eens over te praten', had hij gezegd door de telefoon. 'Ik haal je op bij de boot van half elf.'

Hij parkeert zijn fiets in de Dorpsstraat, de slagader van het eiland, en bestelt koffie op een terras.

Vier jaar was Yorick Haan SP-wethouder van Schiedam, acht jaar was hij er raadslid, tot hij er genoeg van kreeg: 'Ik was klaar met de politiek'. Hij overwoog naar Frankrijk te emigreren om er een ecosupermarkt te beginnen, 'we hebben zelfs aan Curaçao gedacht'. Vlieland kende hij alleen van vakanties. 'In Binnenlands Bestuur las ik dat de burgemeester vertrok. Ik dacht: dit is

de oplossing. Dan zit je op een eiland, ver weg van de Randstad en de partij. Maar ik gaf mezelf geen enkele kans.' Dertig mensen solliciteerden maar Yorick Haan werd uitgekozen, een (zegt hij zelf) 'rare linkse vent die uit de SP is gestapt'. Een man die in punkbandjes drumde en tijdens zijn bruiloft nog een hanekam droeg, werd eerste burger van een gemeente waar de helft van de inwoners VVD stemt. 'Gek hè, maar ik had meteen een klik met die mensen, ik denk dat ze net zo eigenzinnig zijn als ik. Jutters. Het zijn openhartige mensen op Vlieland, die heel erg voelen dat ze bij elkaar horen. Onafhankelijk en zelfstandig, maar in de winter ook echt op elkaar aangewezen.

'Van nieuwkomers weten ze binnen drie maanden: die gaat hier passen of niet. Als je niet past, duurt het niet lang voordat je weg bent. Het is bijna een ballottage. Als ik de wijsneus uit de Randstad was gaan uithangen, hadden ze me weggepest. Bovendien heb ik een jong gezin, dat vinden ze fijn. De vorige burgemeester was een alleenstaande vrouw, die daarvoor kroop volgens de verhalen regelmatig van de kroeg naar huis. Het maakt ze hier niet zo uit of je in hun politieke straatje past, zolang je

“

Jan Marijnissen zat vlak naast de microfoon en zei: 'flapdrol'. Hij zei het zomaar tegen de lucht, maar het was duidelijk voor mij bedoeld.

maar betrokken bent.'

Nu heeft hij twee parttime wethouders, vier politieagenten, dertig ambtenaren, een begroting van acht miljoen per jaar en een blauwe mountainbike waarop hij het eiland doorkruist. Hij doet alles op de fiets, en als hij fietst zegt hij telkens 'hoi' tegen de eilanders die hij tegenkomt. 'Als ik geen hoi zeg, is het een toerist.'

Zijn mountainbike kreunt als hij een zippad neemt, een zandpad waar alleen wandelaars mogen komen. 'We gaan even iets illegaals doen', zegt de burgemeester en dan stort hij zich met zijn fiets het duin af op weg naar de Torenvijver, een spiegelend meertje waar vrijwel niemand komt. Daar staat een bank en op die bank begint hij te vertellen over zijn jaren bij de SP.

De geschiedenis doet hem pijn. Hij is gestopt met roken maar heeft voor de gelegenheid een pakje sigaretten meegenomen. Yorick Haan was zestien jaar bij 'de partij' als vrijwilliger, beheerder van de website, assistent van partijsecretaris (nu senator) Tiny Kox ('die samen met Jan Marijnissen nog steeds de dienst uit maakt'), beleidsmedewerker van de Tweede-Kamerfractie, lid van het partijbestuur, raadslid en later wethouder van Schiedam. Zijn vrouw Edith Kuitert was Statenlid voor de partij in Zuid-Holland. 'Het ging bij ons zelden over iets anders dan over politiek en over de partij. Ik hoorde tot de harde kern, tot de gestaalde kaders. Mij trok het radicalisme, het drama, het pure politieke gevoel. Wij tegen de rest. Wij zijn niet gek, de wereld is gek.'

Maar langzaam nam zijn weezin toe. Hij zag de partij groeien maar niet veranderen, 'ze bleven er te lang in de jaren zeventig hangen. Ik ben van de punkgeneratie, ik hou nog steeds van punk, maar mijn muzieksmaak heeft zich wel ontwikkeld. Dat is bij de SP

niet gebeurd. Ze hebben er nog steeds dezelfde riedels, dezelfde applausmachines.'

Op 4 juni 2009 maakt hij met andere raadsleden bekend uit de partij te stappen. Hij doet het om de centen, was de reactie van de partij. Wie in dienst is van de SP, draagt zijn inkomen af en krijgt er 3.500 euro bruto per maand voor terug. 'Voor mij is dat nooit een argument geweest om weg te gaan. Maar ik had het kunnen weten, zo reageren ze altijd. Alsof het gelovigen zijn die een ongelovige uitstoten. Zonder enig zelfinzicht.'

Waarom ben je weggegaan?

'Vanwege het sektarisme.'

Hij vertelt over een partijraad, kort na de verkiezingsoverwinning van 2006 die de SP 25 kamerleden opleverde. 'Een ongelooftelijke, onverwachte groei. Ik was wethouder, er zouden meer wethouders komen. Ik liep naar de microfoon en zei dat we verder moesten professionaliseren. Jan Marijnissen zat vlak naast de microfoon en ineens zei hij: 'flapdrol'. Hij zei het zomaar tegen de lucht, maar het was duidelijk voor mij bedoeld. Ik begreep het eerst niet, ik vroeg: Jan, wat zeg je? Hij keek me stoicijns aan. Het was zijn manier om me in de hoek te zetten.'

Je kende hem al zestien jaar.

'Ja. Zestien jaar. Ik wisselde muziek met hem uit, maakte cassettebandjes voor in zijn auto, en hij brandde cd'tjes. Met U2 en de Golden Earring. De partij was alles voor me, en ineens werd ik voor flapdrol uitgemaakt. Eerst dacht ik: laat ik me professioneel opstellen en het me niet aantrekken, maar ik voelde me zo onbegrepen. Zo teleurgesteld.'

De omgangsvormen in de partij waren Yorick Haan bekend. Die waren ouderwets hard, harder dan je zou verwachten van een groep mensen met idealen. Jan Marijnissen was kritisch op

zichzelf, zegt hij, maar genadeloos voor anderen. 'Tijdens fractievergaderingen zat Jan in het midden. Als je een domme vraag stelde of iets doms had gedaan, werd je afgewaakt. Op een gemeene manier. Platgewalst. Iemand had in een debat een slippertje gemaakt - dan werd hij zó boos. Echt, echt... en het werd door iedereen geslikt. We hadden het gevoel: we waren nooit zo ver gekomen als we niet zo kritisch waren op elkaar. We zijn groot geworden omdat we hard zijn. Je bent zo met de partij verbonden, dat je niet eens meer merkt dat het abnormaal is. Dat is het sektarische. En als je weggaat, krijg je een trap na.'

'De partij is geworteld in een traditie van actievoeren, oppositie voeren, leden werven. Daar is veel voor te zeggen, maar als je toetreedt tot gemeentelijke en provinciale besturen moet je ook wat anders kunnen. Dat willen ze niet. Heel af en toe waren er bijeenkomsten voor SP-wethouders. Iemand van het partijbestuur had dan geteld hoe vaak je in de krant was gekomen, hoeveel nieuwe leden je had geworven en hoeveel folders je had verspreid. Dat hielden ze allemaal bij. Over het werk als wethouder ging het niet. Wie te weinig folders had verspreid werd afgewaakt. Puur afmaken was het, afzeiken. Zo gaan ze in het bedrijfsleven niet eens met filiaalmanagers om.'

Heb je na de breuk nog contact gehad met SP'ers?

'Nee, nooit meer. Helemaal niks. Theo Cornelissen (SP-stadsdeelwethouder in Rotterdam-Charlois) was getuige bij mijn bruiloft. Ik heb hem uitgenodigd voor mijn 12,5-jarige huwelijksfeest. Maar hij kwam niet.'

Vergroot je het niet uit, nu je gebroken hebt met de partij?

'Dat gevaar bestaat. Maar ik zal nooit zeggen: wat een klotepartij. Mijn idea-

len zijn nog steeds dezelfde. Ik wilde er een boek over schrijven, maar dat lukt me niet. Ik denk nog steeds: als ik over mijn nest pis, pis ik over mezelf.'

Hij staat op, bergt zijn sigaretten weg en stapt op de fiets. De burgemeester beklimt een duin; bovenop staat de merkwaardig korte vuurtoren van Vlieland die wordt gepacht door Germ Veenstra, een eilander van het oude slag. Vanuit het lamphuis kan de burgemeester zijn gemeente overzien: weinig dorp en veel natuur.

Germ Veenstra zegt: 'Het is een beste burgemeester. Hij is gewoon één van ons. En hij is jong hè. Jonge mensen kunnen we wel gebruiken hier.'

Onderweg naar het strand vertelt Yorick Haan over de vrijgevochten karakters op het eiland: Jan van Vlieland, hotelmagnaat Harry Westers, 'sommige ondernemers hier hadden de bouw- en de afdelingen van de eerste plaats eilanders. Hier wordt een vluchtelingen-gezin uit Joegoslavië zonder problemen opgenomen. Er was op Vlieland een asielzoekerscentrum met 400 man - toen ze weggingen stonden de eilanders met tranen in de ogen bij de boot. Onafhankelijk en zelfstandig. Vanaf de wal mag het er uitzien als een in zichzelf gekeerde, gesloten gemeenschap, maar als je erin zit weet je pas hoe het echt is.'

Hij heeft zich ten doel gesteld Vlieland te behouden als 'volwaardig eiland'. Met een eigen school, een eigen bejaardenhuis, met meer jonge gezinnen en meer hoger opgeleiden: 'het moet geen pensioendootoestand worden.'

Het blijft een klein eiland, afgesloten van de grote wereld. Wat is er anders te doen dan werken in het toerisme? 'Er wonen hier veel kunstenaars. Je kunt hier fantastisch schrijven en muziek maken. Ik wil meer creatievelingen naar het eiland halen: grafici, webdesigners, mensen uit de game-industrie. Zolang ze internet hebben, kunnen ze hier werken. 'Vlieland moet ook een testcentrum

worden voor duurzame technieken: zonnepanelen, windgeneratoren, daar voer ik nu gesprekken over. We hebben veel zon en wind. In de haven staan nu 'energy balls', een soort windmolens, die waaiden bij de eerste tests helemaal uit elkaar en leverden meer energie op dan waar ook.

'Dat kan een heel ander slag mensen trekken. Dat broeide al, en dat probeer ik nu te stimuleren. Meer jonge mensen, die het leuk vinden met elkaar op een eiland te leven, in deze minimaatschappij.'

Je klinkt als een echte SP-burgemeester. Vlieland als socialistische heilstaat. 'Wie weet. Wij kunnen in elk geval laten zien hoe het anders kan. Hier spreken we elkaar nog. Hier leven we echt met elkaar. Hier ligt niemand drie hoog achter weg te roتنen. Hier betekent het woord gemeente nog wat; de ambtenaren zijn in de eerste plaats eilanders. Hier wordt een vluchtelingen-gezin uit Joegoslavië zonder problemen opgenomen. Er was op Vlieland een asielzoekerscentrum met 400 man - toen ze weggingen stonden de eilanders met tranen in de ogen bij de boot. Onafhankelijk en zelfstandig. Vanaf de wal mag het er uitzien als een in zichzelf gekeerde, gesloten gemeenschap, maar als je erin zit weet je pas hoe het echt is.'

Steekt het je dat je dit niet als SP'er kan doen? 'Ik heb 16 van mijn 37 jaar bij de partij doorgebracht, dat poets je niet zomaar weg.'

Hij valt stil.

“

Vanaf de wal mag het er uitzien als een in zichzelf gekeerde, gesloten gemeenschap, maar als je erin zit weet je pas hoe het echt is.

CV Yorick Haan

1974

Geboren in Hardenberg als zoon van een PvdA-gemeentesecretaris. Verhuisde veelvuldig, het werk van zijn vader achterna.

1993

Begint met studie Maatschappijgeschiedenis in Rotterdam

1995

Geeft studie op om in dienst te treden bij de SP. Is een van de eerste webmasters en als assistent van partijsecretaris Tiny Kox

1996-1998

Lid deelgemeenteraad IJsselmonde, Rotterdam

1998

Lid gemeenteraad Schiedam (fractievoorzitter SP vanaf 1999)

2000-2002

Werkt bij een reclamebureau

2002-2006

medewerker SP-fractie in de Tweede Kamer

2006-2010

wethouder Schiedam, eerst voor de SP, na de breuk in 2009 als onafhankelijk politicus. Met anderen richt hij Progressief Schiedam op

2010

partijloos burgemeester van Vlieland

Yorick Haan is getrouwd met voormalig SP-politica Edith Kuitert en heeft drie dochters; de oudste is een pleegdochter.

Yorick Haan, de op een na jongste burgemeester van Nederland. 'Het is beste burgemeester. Hij is gewoon één van ons.'

Het zit je hoog.

'Ja! Het maakt me zo kwaad. Dat ze zo koppig zijn. Dat ze niet zijn meegegroeid met de partij. Het is nog steeds een klein kiekje mensen dat er de dienst uit maakt. Die staan niet toe dat er andere meningen zijn. De partijraad beslist over de politieke lijn, maar uiteindelijk is het Jan Marijnissen die je in je gezicht uitlacht als je iets anders wil. Ik kan er nog verdrietig van worden.'

'Met die 25 zetels hadden we fantastisch werk kunnen verzetten. De grootste oppositiepartij! Maar we hebben er niets mee gedaan. Niets mee bereikt. Dat is gebrek aan leiderschap.'

Onder Emile Roemer is toch wel iets veranderd?

'Emile is een gezellige Brabander. Hij was net als ik wethouder. Hij weet een beeld van zichzelf neer te zetten, net zoals Jan dat deed. Hij speelt het slim; hij gebruikt oneliners die we vier of acht jaar eerder al voor Jan hadden bedacht. Maar in de kern is er in de partij niets veranderd: we zijn nog steeds een clubje ouderwetse actievoerders.'

Je zegt 'we'.

'Ja. Nog steeds. Ik weet het. Vlieland is een geweldige plek om af te kicken van zestien jaar partijverslaving.'

Nog even naar de dijk. Tussen zijn afspraken door fietst de burgemeester altijd naar de dijk. Dat plant hij zo in zijn agenda: vijf minuten om over zee te kijken, de zoute lucht te voelen, de vogels te horen krijsen als de Waddenzee droogvalt. Dan ligt zijn mountainbike in de berm, zoals nu.

Iemand roept. Het is Herman, stuurman op de veerboot tussen Vlieland en Harlingen. Onder aan de dijk heeft Herman zijn groentetuin; hij oogst de laatste groente van het seizoen. 'Hé burgemeester', zegt hij. 'Ik denk ik zal de burgemeester eens een krop andijvie meegeven, of neem er meteen maar twee.'

Hij stopt de kroppen andijvie in een plastic supermarktas en geeft ze aan de burgemeester, die de tas aan het stuur hangt en naar zijn dienstwoning fietst, een riant huis met blauwe kozijnen. Zijn mountainbike kraakt, die heeft olie nodig.

De leiding van de SP heeft besloten niet te reageren op de kritiek van Yorick Haan.